

College van B&W van de gemeente Katwijk
Postbus 589
2220 AN Katwijk

Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland
Laan van Nieuw Oost-Indië 131E
2593 BM Den Haag

Datum 29 juli 2026

Onderwerp Zienswijze op Ontwerpbesluit voor bouw geneesmiddelenfabriek Eli Lilly in Valkenburg

Geacht college,

De Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland (NMF Zuid-Holland) dient hierbij een zienswijze in op het ontwerpbesluit voor de vestiging van een productielocatie van Eli Lilly aan de Zonneveldslaan in Valkenburg.

De NMF Zuid-Holland onderschrijft het belang van economische ontwikkeling, maar is van mening dat deze altijd zorgvuldig moet worden afgewogen tegen de belangen van natuur, water, landschap en een gezonde leefomgeving. Juist de Omgevingswet vraagt om een integrale afweging van deze belangen en een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Naar ons oordeel schiet het ontwerpbesluit hierin tekort. De gekozen BOPA-procedure doet onvoldoende recht aan de omvang en impact van deze ontwikkeling. Bovendien ontbreekt een deugdelijke integrale afweging van de gevolgen voor het Valkenburgse Meer, de omliggende natuur, de waterkwaliteit en de toekomstige leefomgeving. Gezien de schaal van het initiatief en de kwetsbaarheid van de locatie achten wij de ruimtelijke onderbouwing onvoldoende. In deze zienswijze lichten wij onze bezwaren nader toe en verzoeken wij het college het ontwerpbesluit niet in deze vorm vast te stellen.

Hieronder volgt per aandachtspunt een nadere toelichting.

1. De BOPA-procedure is niet passend voor een ontwikkeling van deze omvang

De voorgenomen vestiging van een grootschalige farmaceutische productielocatie wordt mogelijk gemaakt via een Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (BOPA). Hoewel de Omgevingswet hiervoor ruimte biedt, is deze procedure primair bedoeld voor concrete afwijkingen van het omgevingsplan die zorgvuldig kunnen worden beoordeeld binnen het bestaande beleidskader.

In dit geval is daarvan geen sprake: De ontwikkeling betreft een ingrijpende wijziging van het ruimtegebruik met langdurige gevolgen voor natuur, water, recreatie, mobiliteit, toekomstige woningbouw, landschap en leefomgeving. Daarmee gaat het niet om een beperkte afwijking van het omgevingsplan, maar feitelijk om een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling van regionale betekenis. Juist bij dergelijke ontwikkelingen past een integrale planologische afweging waarbij alle belangen in samenhang worden beoordeeld.

2. Strijd met het uitgangspunt van de Omgevingswet: een evenwichtige toedeling van functies aan locaties

Een kernbeginsel van de Omgevingswet is dat bestuursorganen moeten zorgen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

Dat betekent dat niet uitsluitend wordt gekeken of een initiatief technisch of milieukundig mogelijk is, maar vooral of de gekozen functie past binnen de omgeving en verenigbaar is met de aanwezige waarden.

De locatie grenst direct aan het Valkenburgse Meer, een intensief recreatiegebied, nieuwe woonwijken (Valkenhorst), waardevolle groenstructuren, kwetsbare watersystemen én archeologische waarden. Een grootschalige industriële functie staat daarmee op gespannen voet met de bestaande en toekomstige functies van het gebied. Uit de ruimtelijke onderbouwing blijkt onvoldoende waarom juist deze combinatie van functies leidt tot een "evenwichtige toedeling" zoals de Omgevingswet verlangt.

3. Onvoldoende motivering van de locatiekeuze

De Omgevingswet verlangt dat een ruimtelijk besluit deugdelijk wordt gemotiveerd. Juist wanneer wordt afgeweken van het geldende omgevingsplan moet inzichtelijk worden gemaakt:

- Waarom deze locatie geschikt is
- waarom alternatieve locaties afvallen;
- waarom negatieve effecten aanvaardbaar worden geacht.

De huidige stukken beperken zich grotendeels tot de beoordeling van milieuaspecten binnen de locatie. Een afweging waarom deze productievevestiging juist naast een recreatiegebied, een nieuwe woonwijk en een ecologisch waardevol gebied wenselijk is, ontbreekt. Hierdoor is de locatiekeuze onvoldoende draagkrachtig gemotiveerd.

4. Onvoldoende integrale belangenafweging

De Omgevingswet beoogt juist een integrale benadering van de fysieke leefomgeving. De huidige beoordeling bestaat grotendeels uit afzonderlijke onderzoeken naar geluid, verkeer, luchtkwaliteit, externe veiligheid en water.

Wat ontbreekt is een beoordeling van de gezamenlijke effecten.

Juist de combinatie van circa 5.600 woningen, een grote farmaceutische fabriek, intensieve recreatie, waterwinning, natuur en mobiliteit kan leiden tot een veel grotere belasting van het gebied dan uit afzonderlijke onderzoeken blijkt. Deze cumulatieve effecten zijn naar ons inzicht onvoldoende onderzocht.

5. Zorgplicht voor natuur

Onder de Omgevingswet en de bepalingen uit de Wet natuurbescherming geldt een algemene zorgplicht voor natuur.

Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg moet betrachten voor flora, fauna en hun leefgebieden en dat schade waar mogelijk moet worden voorkomen.

De directe ligging naast het Valkenburgse Meer en aangrenzende groenstructuren maakt dat zorgvuldig moet worden onderzocht welke gevolgen de ontwikkeling heeft voor de verstoring van fauna, lichtuitstraling, geluid, toenemende verkeersdruk, toenemende recreatiedruk en bestaande waardevolle ecologische verbindingen.

Uit de stukken blijkt onvoldoende dat deze effecten integraal zijn onderzocht.

Daarmee is onvoldoende aangetoond dat aan de zorgplicht voor natuur wordt voldaan.

6. Kaderrichtlijn Water

De ontwikkeling vraagt een aanzienlijk waterverbruik en leidt tot afvalwaterstromen.

Nederland is gehouden aan de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water.

Daaruit volgt onder meer dat

- de kwaliteit van oppervlaktewater niet mag verslechteren;
- nieuwe ontwikkelingen geen belemmering mogen vormen voor het behalen van de KRW-doelen;
- verslechtering slechts onder zeer strikte voorwaarden mogelijk is.

Het Valkenburgse Meer, de Oude Rijn en de omliggende wateren maken onderdeel uit van een watersysteem dat reeds onder druk staat. De ruimtelijke onderbouwing maakt onvoldoende inzichtelijk welke stoffen uiteindelijk worden geloosd, welke effecten restemissies kunnen hebben, hoe wordt voorkomen dat de waterkwaliteit verslechtert en hoe deze ontwikkeling zich verhoudt tot de KRW-doelen voor 2027. Daarmee is onvoldoende aangetoond dat aan het Europese verslechtingsverbod wordt voldaan.

7. Voorzorgsbeginsel

Het Europese milieurecht kent het voorzorgsbeginsel.

Wanneer wetenschappelijke onzekerheid bestaat over mogelijke ernstige gevolgen voor mens of milieu, mag een overheid niet volstaan met de constatering dat aan bestaande normen wordt voldaan. Deze onzekerheden zijn duidelijk bij de waterkwaliteit, het recreatief gebruik, de natuur en microverontreinigingen. Deze onzekerheden vragen om een zwaardere motivering dan nu is gegeven.

8. Conclusie

De NMF Zuid-Holland is van oordeel dat de huidige aanvraag onvoldoende aantoont dat de vestiging van een grootschalige farmaceutische productielocatie op deze locatie voldoet aan de uitgangspunten van de Omgevingswet.

De gekozen BOPA-procedure doet onvoldoende recht aan de omvang en complexiteit van de ontwikkeling. De aanvraag bevat geen volwaardige integrale gebiedsafweging en biedt onvoldoende inzicht in de cumulatieve effecten op natuur, water, recreatie en de toekomstige leefomgeving.

Daarnaast is onvoldoende gemotiveerd waarom juist deze locatie geschikt is, hoe invulling wordt gegeven aan de zorgplicht voor natuur en op welke wijze wordt geborgd dat de ontwikkeling verenigbaar is met de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water.

Gelet op de omvang van de ontwikkeling, de kwetsbaarheid van het gebied en de aanwezige onzekerheden is de NMF Zuid-Holland van mening dat de besluitvorming niet voldoet aan de eisen van zorgvuldigheid en motivering die de Omgevingswet en de jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak stellen.

De NMF Zuid-Holland verzoekt het college daarom:

- geen medewerking te verlenen aan de voorgenomen BOPA;
- de ontwikkeling uitsluitend te beoordelen via een integrale planologische procedure;
- een gebiedsbrede milieubeoordeling uit te voeren waarin de cumulatieve effecten op natuur, water, recreatie, landschap en leefomgeving integraal worden onderzocht;
- de locatiekeuze opnieuw te beoordelen, inclusief een transparante afweging van reële alternatieven;
- pas een besluit te nemen nadat is aangetoond dat de ontwikkeling verenigbaar is met de Omgevingswet, de zorgplicht voor natuur en de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water.

Met vriendelijke groet,

Nienke Schuil

Directeur